

Hội nghị tổng kết
 chương trình Seminar: “Nghiên
 cứu Xã hội học: các vấn đề lý
 thuyết, thực nghiệm, phương
 pháp và kỹ thuật”

Ngày 10 /12 /2002, tại Hà Nội, Viện Xã hội học đã tổ chức Hội nghị tổng kết Chương trình seminar: “Nghiên cứu Xã hội học: các vấn đề lý thuyết, thực nghiệm, phương pháp và kỹ thuật”. Các seminar về chủ đề trên đã được Viện Xã hội học triển khai thường kỳ từ năm 1999, bước sang năm 2000, Chương trình này được Quỹ Ford tài trợ. Chỉ tính riêng trong khuôn khổ Dự án do Quỹ Ford tài trợ, chương trình đã thực hiện được 11 Seminar:

- Nghiên cứu làng Việt: Vấn đề và triển vọng
- Nghiên cứu gia đình Việt Nam: mười năm nhìn lại
- Những chiều cạnh xã hội của phát triển đô thị bền vững
- Văn hóa trong đời sống thực tiễn và trong nghiên cứu xã hội học
- Di động dân số và đô thị hóa ở Việt Nam: vấn đề, xu hướng và triển vọng
- Trò chuyện xã hội học và dân tộc học
- Phương pháp điều tra xã hội học
- Nối mạng máy tính hay nối mạng cộng đồng: xã hội học đối diện với làn sóng công nghệ thông tin mới
- Hệ sinh thái nông nghiệp và tổ chức xã hội người Việt: so sánh đồng bằng sông Hồng và miền núi phía Bắc
- Bình đẳng giới ở Việt Nam – những thách thức hiện nay

- Các tổ chức xã hội ở Việt Nam

Tham dự Hội nghị tổng kết Chương trình Seminar có đông đảo các nhà khoa học ở các cơ quan, Viện Xã hội học, Viện Dân tộc học, Viện Đông Nam Á, Viện Khoa học xã hội và Nhân văn Quân sự (Bộ Quốc phòng), các chủ nhiệm khoa, tổ trưởng bộ môn và giảng viên xã hội học ở các cơ sở đào tạo như Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Kinh tế, Đại học Công đoàn, Phân viện Báo chí và Tuyên truyền, Phân viện Hà Nội – Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, đông đảo các sinh viên, học viên cao học và nghiên cứu sinh xã hội học ở nhiều cơ sở đào tạo xã hội học ở Hà Nội.

PGS.TS Trịnh Duy Luân, Viện trưởng Viện Xã hội học đã phát biểu khai mạc Hội nghị, nhấn mạnh đến nhu cầu phát triển của ngành xã hội học đất nước trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, trước hết là sự tăng cường các hoạt động phối hợp và hợp tác trong nghiên cứu và đào tạo xã hội học giữa các cơ quan, những Seminar trao đổi khoa học vì vậy có ý nghĩa rất quan trọng đối với các nhà nghiên cứu.

PGS.TS Bùi Thế Cường, Phó Viện trưởng Viện Xã hội học đã đọc báo cáo tóm tắt kết quả Chương trình Seminar. Theo PGS.TS. Bùi Thế Cường, về phía báo cáo viên Chương trình đã nhận được sự tham gia nhiệt tình của nhiều nhà nghiên cứu chủ chốt trong và ngoài Viện; về công chúng, mỗi buổi Seminar của Chương trình đều có

rất đông người nghe, thường xuyên có trên 100 người tham dự, trong đó đông đảo nhất là sinh viên xã hội học ở các cơ sở đào tạo tại Hà Nội. Các Seminar đã có ý nghĩa quan trọng đối với các nhà nghiên cứu, đặc biệt đối với các nhà nghiên cứu trẻ và sinh viên, ở chỗ tạo điều kiện để các nhà nghiên cứu giới thiệu kết quả và kinh nghiệm nghiên cứu của mình, cùng nhau trao đổi thông tin và mọi suy ngẫm học thuật. Báo cáo cũng đề cập đến một số vấn đề cần được tiếp tục giải quyết nhằm duy trì tính thường xuyên và nâng cao chất lượng các Seminar như vấn đề phối hợp tổ chức lựa chọn chủ đề cần thuyết trình, vấn đề kinh phí...

Nhiều nhà nghiên cứu như TS Nguyễn Duy Thiệu, TS Phạm Xuân Hảo, TS Tạ Long, TS Vũ Tuấn Huy, TS Vũ Hào Quang, các giáo viên giảng dạy, học viên cao học và sinh viên xã hội học đã phát biểu thảo luận, đánh giá về hiệu quả hoạt động của Chương trình Seminar. Hầu hết các ý kiến đều đánh giá cao những cố gắng của Viện Xã hội học trong việc tổ chức các Seminar, đánh giá cao chất lượng của các chủ đề được thuyết trình. Nhiều ý kiến cũng bàn luận về vấn đề phối hợp giữa các cơ quan trong việc thực hiện các Chương trình Seminar, vấn đề nâng cao chất lượng hoạt động trao đổi học thuật, vấn đề lôi kéo sự tham gia của các nhà khoa học trẻ và đối tượng sinh viên, học viên cao học vào các Chương trình Seminar.

PV.

Lễ phát bằng Tiến sĩ, Thạc sĩ Xã hội học khóa 3, khai giảng lớp Nghiên cứu sinh, Cao học khóa 8 và gặp mặt nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam 20 tháng 11

Ngày 20 tháng 11 năm 2002, Viện Xã hội học đã tổ chức Lễ phát bằng Tiến sĩ, Thạc sĩ Xã hội học cho nghiên cứu sinh, học viên cao học khóa 3; khai giảng lớp Nghiên cứu sinh, Cao học khóa 8 và gặp mặt nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam, 20 tháng 11.

Đến dự buổi lễ có Lãnh đạo Viện Xã hội học, Lãnh đạo Tạp chí Xã hội học, các nhà khoa học xã hội học đầu ngành: GS Vũ Khiêu, GS Bùi Đình Thanh, TS Lê Huy Hoàng - Phó Trưởng ban Ban Tổ chức - Đào tạo - Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia, các giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ ... là các giảng viên và đông đảo các nghiên cứu sinh, học viên cao học các khóa của cơ sở đào tạo Sau đại học, Viện Xã hội học.

Mở đầu, PGS.TS Nguyễn Hữu Minh, Phó Viện trưởng Viện Xã hội học đã giới thiệu khách mời và nội dung chương trình buổi lễ.

TSKH Bùi Quang Dũng, Trưởng phòng Tổ chức - Đào tạo, Viện Xã hội học đọc quyết định của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc công nhận học vị và cấp bằng tiến sĩ cho nghiên cứu sinh Trương Xuân Trường và Quyết định về việc công nhận tốt nghiệp cao học và cấp bằng thạc sĩ cho 11 học viên cao học khóa 3 của Cơ sở đào tạo Sau đại học, Viện Xã hội học.

PGS.TS Trịnh Duy Luân - Viện trưởng Viện Xã hội học; PGS.TS Mai Quỳnh Nam - Tổng Biên tập Tạp chí Xã hội học; PGS.TS Bùi Thế Cường - Phó Viện trưởng Viện Xã hội học, đã trao bằng tiến sĩ và thạc sĩ cho các nghiên cứu sinh và các học viên cao học. Đại diện học viên đã phát biểu ý kiến, cảm ơn sự dạy dỗ và rèn luyện của Cơ sở đào tạo, cảm ơn sự quan tâm của thầy cô giáo và hứa tiếp tục phấn đấu, đem những kiến thức đã học được vào thực tiễn công tác, hoàn thành tốt hơn nhiệm vụ trên lĩnh vực của mình.

Tiếp theo đó, TSKH Bùi Quang Dũng đọc Quyết định của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo và Quyết định của Hiệu trưởng trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội về việc công nhận nghiên cứu sinh và học viên cao học Xã hội học năm 2002 của cơ sở đào tạo Sau đại học Viện Xã hội học.

PGS.TS Trịnh Duy Luân, Viện trưởng Viện Xã hội học, Thủ trưởng Cơ sở đào tạo Sau đại học Viện Xã hội học đã phát biểu khai giảng lớp Cao học và Nghiên cứu sinh xã hội học khóa 8.

Phần 2 của chương trình buổi lễ là họp mặt giáo viên, học viên nhân ngày Nhà giáo Việt Nam đã diễn ra trong không khí vui vẻ, thân mật. GS Vũ Khiêu, GS Bùi Đình Thanh, TS Lê Huy Hoàng, GS.TS Tô Duy Hợp, TS Mai Văn Hai... đã phát biểu ý kiến, bày tỏ niềm tin vào sự phát triển của ngành xã hội học nói chung và Cơ sở đào tạo Sau đại học, Viện Xã hội học nói riêng. Buổi lễ kết thúc trong không khí thân mật và ấm cúng.

PV.

Tuyển chọn đề tài khoa học cấp Bộ năm 2002-2003

Ngày 02 tháng 10, Hội đồng Khoa học Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia do GS.VS Nguyễn Duy Quý làm Chủ tịch đã họp để xét tuyển đề tài Khoa học cấp Bộ, kế hoạch 2002-2003 của Viện Xã hội học: *"Thực trạng dân số Quận Hai Bà Trưng (Hà Nội) dưới tác động của kinh tế thị trường và chính sách mở cửa; những vấn đề đặt ra"* do PGS.TS Trần Cao Sơn làm chủ nhiệm.

Đề tài có mục tiêu là thông qua việc nghiên cứu thực nghiệm ở Quận Hai Bà Trưng (Hà Nội) nhằm nhận diện thực trạng dân số đô thị dưới tác động của các yếu tố kinh tế - xã hội trong thời kỳ mở cửa, từ đó đưa ra một số khuyến nghị có tính giải pháp cho công tác quản lý dân số, dân cư.

PGS.TS Trần Cao Sơn đã trình bày nội dung, phương pháp nghiên cứu, Hội đồng đã đóng góp ý kiến và nhất trí tuyển chọn đề tài: *"Thực trạng dân số Quận Hai Bà Trưng (Hà Nội) dưới tác động của kinh tế thị trường và chính sách mở cửa; những vấn đề đặt ra"* với 100% số phiếu tán thành.

Đề tài được thực hiện trong thời gian từ tháng 11 năm 2002 đến tháng 12 năm 2003.

PV.

Giáo sư, tiến sĩ V.I. Staroverov đến thăm và trao đổi khoa học tại Viện Xã hội học

Trong khuôn khổ hợp tác giữa Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia với Viện Hàn lâm khoa

học Cộng hòa Liên bang Nga, GS.TS V.I. Staroverov chuyên gia Xã hội học về Cơ cấu xã hội và Xã hội học Nông thôn, người đã đào tạo nhiều nghiên cứu sinh Việt Nam tại Cộng hòa Liên bang Nga trong các năm qua, hiện công tác tại Viện Nghiên cứu các vấn đề chính trị – xã hội thuộc Viện Hàn lâm khoa học Liên bang Nga đã đến thăm và làm việc tại Viện Xã hội học từ 20 đến 30 tháng 10 năm 2002.

Trong chuyến thăm và làm việc tại Việt Nam, GS.TS V.I. Staroverov đã có những cuộc gặp gỡ và trao đổi học thuật tại Viện Xã hội học, Tạp chí Xã hội học, Trung tâm Xã hội học thuộc Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, các Khoa Xã hội học thuộc hai trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn ở Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh, Trung tâm Xã hội học và Phát triển thuộc Viện Khoa học xã hội tại thành phố Hồ Chí Minh.

Trong các buổi tiếp xúc, GS.TS V.I. Staroverov đã thuyết trình trên hai chủ đề: Tình hình xã hội học Nga và Những vấn đề chính trị – xã hội cấp thiết hiện nay ở Liên bang Nga. Cũng trong chuyến công tác này, GS.TS V.I. Staroverov đã tìm hiểu tình hình nghiên cứu xã hội học, những biến đổi xã hội với tác động của công cuộc đổi mới ở Việt Nam.

P.V

Đoàn cán bộ Viện Xã hội học đến thăm và trao đổi khoa học tại Thái Lan

Nhận lời mời của Giám đốc Quỹ “Nguồn lực Châu Á”, thực hiện kế

hoạch hợp tác quốc tế khoa học năm 2002, vừa qua đoàn công tác gồm các cán bộ nghiên cứu khoa học và thông tin tư liệu thư viện của Viện Xã hội học thuộc Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia đã thực hiện chuyến đi thăm, trao đổi khoa học tại Thái Lan từ ngày 20 đến hết ngày 27/10/2002. Đoàn gồm có các thành viên: TS Mai Văn Hai, TS Trịnh Hòa Bình, ThS Đặng Bảo Khánh, ThS Phạm Liên Kết, các đồng chí Nguyễn An Tâm, Nguyễn Ngọc Hải.

Các thành viên trong đoàn đã có dịp được thăm cơ sở làm việc của Trung tâm “Nguồn lực châu Á”, nghiên cứu hệ thống thư viện, tư liệu cùng các ấn phẩm quốc tế, hợp tác song phương của Trung tâm. Đoàn đã tiến hành trao đổi một số ấn phẩm và tạp chí chuyên ngành.

Tại trường đại học Thammasat, GS.TS Pirom Chantaworn, Ủy viên Hội đồng nhà trường đã giới thiệu về quy mô, cơ cấu và các hoạt động khoa học của nhà trường, đặc biệt là về những nghiên cứu đã được thực hiện với Trung tâm Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia Việt Nam.

Kết thúc chuyến đi thăm, trao đổi khoa học tại Thái Lan, đoàn cán bộ Viện Xã hội học có thêm điều kiện để hiểu biết sâu sắc hơn những nét khác biệt và tương đồng về văn hóa- xã hội giữa hai quốc gia, hai dân tộc thuộc cộng đồng Đông Nam Á, phục vụ hoạt động hợp tác nghiên cứu khoa học của hai quốc gia.

THU HÙNG

**Chương trình hợp tác
Việt Pháp giữa Viện Xã hội
học (IOS) và Trung tâm
Hợp tác nghiên cứu Nông
học vì sự phát triển
(CIRAD)**

Ngày 27 tháng 11 năm 2002, Muriel Figuié, cán bộ nghiên cứu của Trung tâm Hợp tác nghiên cứu Nông học vì sự phát triển (CIRAD - Pháp) đã dành một ngày thuyết trình cho các sinh viên cao học của Viện Xã hội học. Nội dung thuyết trình này nằm trong chương trình hợp tác khoa học được phát triển từ tháng 4 năm 2002 giữa Viện Xã hội học và CIRAD trên chủ đề nghiên cứu những biến đổi của hành vi ăn uống ở Việt Nam.

Phần đầu tiên của buổi thuyết trình bàn về những khía cạnh văn hóa, xã hội và bản sắc của ăn uống với nhiều ví dụ được lấy từ văn hóa Việt Nam và văn hóa Pháp. Mục tiêu của phần này nhằm chỉ ra rằng, trong bất cứ xã hội nào, ăn uống không chỉ có vai trò cung cấp dinh dưỡng mà còn có nhiều vai trò quan trọng khác.

Phần thứ hai mang tính lý thuyết hơn đã được trình bày lại lịch sử của môn xã hội học về ăn uống (hay thực phẩm): những khó khăn từ sự nảy sinh của nó, rồi sự truyền bá, từ những năm 60, những công trình nghiên cứu trên chủ đề này vẫn tăng lên không ngừng trong suốt những năm qua với tầm quan trọng ngày càng tăng ở châu Âu. Các tác giả Pháp như: Jean Pierre Poulain, Claude Fischler và Jean Pierre Corbeau đã được đồng đạo các nhà nghiên cứu trên thế giới nhắc đến.

Phần thứ ba bàn về nhận thức của người tiêu dùng về những nguy cơ do ăn uống. Các tác giả được bạn đọc thường xuyên tham khảo trong xã hội học về rủi ro cũng đã trình bày như: P.Slovic, M.Douglas, A.Giddens et U.Beck. Khi xem xét trường hợp đặc thù của ăn uống và khi dựa trên các công trình nghiên cứu của C.Fischler, giảng viên trong buổi thuyết trình đã chỉ ra rằng sự lo lắng của người tiêu dùng về rủi ro sức khỏe ngày càng tăng ở châu Âu và mới nảy sinh ở Việt Nam, không nhất thiết gắn liền với sự xuống cấp của chất lượng thực phẩm được tiêu dùng. Sự cải thiện về nhận thức thường gắn liền với những tranh luận khoa học nhằm làm chủ môi trường của mình, nhưng cũng có liên hệ với sự mất đi những quy chiếu xã hội giúp con người có thể tự xác định cho mình trong “thế giới của cái có thể ăn được” đều là những nhân tố giải thích cho những “sợ hãi về ăn uống”.

Mục tiêu của chương trình hợp tác là qua những buổi thuyết trình này, chương trình sẽ ngày càng thu thập được nhiều tư liệu để trở thành một đơn vị học trình trong đào tạo cho học viên cao học về chủ đề xã hội học ăn uống. Đơn vị học trình này có thể liên kết nhiều giảng viên Việt Nam và Pháp cùng tham gia.

MURIEL FIGUIÉ &
NGUYỄN ĐỨC TRUYẾN